

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 14 K, za pol leta 7 K; za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K. za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt leta 4 K; za Ameriko za pol leta 9-50 K za četrt leta 4-80 K

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopis se ne vračajo. Inserati: Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

107. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 7. oktobra 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljke naročila an list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Volilci!

Socialno-demokratska stranka na Goriskem stopi tudi na 10. oktobra 1909 pri volitvah kmečkih zastopnikov na volišče. Socialno-demokratska stranka imenuje se delavska stranka, ker so jo delavci ustanovili in se danes tvorijo nje jedro in nje moč. Gospodarska beda in brezobzirno izkoriščanje je pripravilo in prisililo delavce pred 50 leti, da so se jeli organizirati ter si po trdem in hudem ustanovili danes mogočno stranko, ki je razširjena po vseh državah sveta, kjer prebiva izobražen, delaven narod. Danes ima socialno-demokratska stranka v Francoski državi odločilno moč; od 8½ milijonov volilcev mogočne Nemčije je 3½ milijonov socialnih demokratov; v avstrijski parlament je bilo voljenih 89 socialnih poslancev. Po dolgih letih preganjanja in ogromnih žrtvah si je delavstvo ne-le izboljšalo svoj položaj, ampak si je znalo tudi priboriti politično moč; pridobila je za delavsko ljudstvo splošno in enako volilno pravico za državni zbor, zavarovanje za slučaj bolezni, nesreče, starosti in druge.

Kakor je narasla velika industrija in trgovina, tako je tudi naraslo število delavstva in tvori isto v bogatih državah že skoro polovico vsega prebivalstva. Na eni strani stoje kapitalisti, na drugi delavci. Na eni strani zbira se vedno ogromnejše bogastvo, na drugi strani se pa skuša delavsko moč vedno bolj izrabljati. Velika industrija niža mezdo delavstva do najmanjše mere, veleposestnik viša cene živil do najvišje mere, veletrgovina gre pa z obema roko v roko in izžema kmetovalca-malega posestnika.

Več ko se zbira delavstva, več je konsumentov. V delavskih konsumentih dobi kmet mali posestnik — pravega odjemalca, torej za svoje blago pravo ceno. Bolje ko je delavec od fabrik plačan, lažje preskrbi sebi in družini hrane; bolj ko veliki fabrikantje krčijo delavcu plačo, bolj krčijo s tem kupilno moč velike mase delavstva in bolj je odvisen kmet-mali posestnik naravnost od velike trgovine. Veleposestniki, fevdalni grofje, družijo se v mogočne zveze agrarcev, da dražijo žito in druga, delavcu najpotrebnejša živila. — Dočim utikajo dobiček od draginje veleposestniki v družbi in dogovoru z veletrgovci, so se le ti urinili posebno med delavce-konsumente in malega posestnika-producenta, kakor vampir, ki izseva delavno moč kmetovalca in po draginji vsakdanjih živil pritiskajo delavca še bolj ob steno, da je še odvisnejša od fabrikanta.

Posebno v naši deželi kaže se pogubni vpliv velike trgovine in industrije. Goriska slovenska dežela ima od svojega prebivalstva 90% malega posestnika, rokodelca in delavca. Vsa ta masa odvisna je od veleindustrije in veletrgovine. Menda v nobeni kronovini Avstrije niso industrijalni delavci tako slabo plačani, kakor na Goriskem; dokaz strijk v Ajdovščini in mezde v predilnici v Ščaricah.

Ni skoraj v nobeni kronovini, nego na Goriskem v večji stiski mali posestnik, ki prideluje vino, sadje in zgodnjo zelenjavo. Vinska kriza lanskega leta in kriza pri prodajanju krompirja v okolici Goriski kaže, kako brezobzirno izkorišča trgovina neorganiziranega kmetovalca in kako mu stiska cene blaga, da komaj zasluži mezdo fabričnega delavca.

Kmetovalci Goriske dežele! Vaš prvi sovražnik, tako kakor fabričnega delavca, je toraj kapitalizem. Fabrikant pritiska in izžema moč delavca v tvornici, trgovina pa izkorišča vas, posebno v dobrih letinah tako, da nikdar ne pridete do prave cene težko pridelanega blaga. Dočim postaja kmečko gospodarstvo v deželi težje in težje, se dejansko nobena stranka ne poteguje za organiziranje kmeta. Klerikalci in duhovščina vabijo kmeta v obrambo «vere», da si le ta z bojem proti velikemu kapitalu nima ničesar opraviti; liberalci ali laži-naprednjaki pa zopet mamijo ljudstvo z narodnostjo, dasi vsa beda goriskega malega kmeta izvira le iz izkoriščanja po veliki trgovini.

Ustanovila se Vam je spomladi 1907 kmečka stranka. Okoliški kmet Goriske, vipavske doline, po Brdih in po Krasu je prišel do prepričanja, da je boj klerikalcev in liberalcev rak-rana našega gospodarstva in iz ust malih posestnikov zazvnel je klic: «proč s klerikalizmom, proč z liberalizmom, kmetovalec pomagaj si sam»; družijo se in organizirajo se sam.

No, pri volitvah v deželni zbor leta 1908, izdali so izbrani voditelji kmetovalca ter postavili kandidate, ki so v službi laži-napredne stranke, ter se bodo morali nepogojno podlegati absolutni vladi brezobzirnega in samovoljnega voditelja te stranke. Nikjer drugod bi se ne smelo drzniti vodstvo kake stranke, počenjati z volilci to, kar si je dovolila kmečka stranka. Zdravo in pravo geslo malega posestnika na Goriskem je bilo in je: «družijo in pomagaj si sam!» Utaknili pa so Vas v prisilni jopič naprednjstva in laži-liberalizma; mamijo Vas z geslom: «vsi proti klerikalizmu», dasi laži-naprednjaki niso za las boljši nego klerikalci sami. Ako so klerikalci 6 let mizerno gospodarili v deželnem zboru, so pa laži-naprednjaki še mizernejše gospodarili izven deželnega zbora z narodnimi zavodi. Za politično izobrazbo ljudstva in za gospodarsko organizacijo kmečkega malega posestnika niso ne prvi ne drugi storili za las, in če so se trudili, trudili so se za organizacijo posebnih stanov, klerikalec za duhovščino, laži-naprednjaki za trgovca in krčmarja in boljšega posestnika. Mali kmečki posestnik pa je, odkar obstoji deželni zbor, uboga para, ki mora voziti sedaj liberalni, sedaj klerikalni, ali pa, kakor se hoče imenovati: naprednjaški voz. Ves politični boj nad Vašimi glavami je šel za osebe, in nobeden vaših voditeljev niti ne misli organizirati moči malega posestnika.

Skupen cilj veže torej delavca in malega posestnika v tem, da se spravi v stik malega posestnika-producenta z delavcem-konsumentom, eden in isti je sovražnik obeh: veleposestnik, veletrgovca in veleindustrijalec. Boj proti tem je mogoč le v demokratični organizaciji, kakor jo je vstvarila socialno-demokratska stranka. Zato stopa danes delavska stranka pred Vas, kmetovalce goriske dežele, z geslom: «Proč od klerikalizma, proč od liberalizma, proč od laži-naprednjstva!» Združite se s sotrpini-delavci ter volite dne 10. oktobra 1909 kandidate, katere Vam priporoča podpisani odbor.

Za Tolminsko:

Ivan Ambrožič

zidar in posestnik v Otaležu

dr. Henrik Tuma

odvetnik v Gorici.

Za gorisko okolico:

Anton Vrčon

mali posestnik in trgovec, Škrilje-Dobravlje

Andrej Perko od Andreja

mali posestnik v Podgori

dr. Henrik Tuma

odvetnik v Gorici.

Za Kras:

Josip Gabrovec

železničar in posestnik v Šempolaju

dr. Henrik Tuma

odvetnik v Gorici.

V Gorici, 1. oktobra 1909.

Deželna organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Gorici.

Univerza v Trstu.

Slovinci se moramo vprašati, ako kaj od drž. vlade zahtevamo, s kom imamo opraviti in po odgovoru na vprašanje moramo potem ravnati. Mi smo majhen narod, katerega je do 60% kmeta in se malo novodobnega delavca. — Gotovo je merodajna v vladi dinastija, zraven nje posestniki latifundij, zastopniki velikega kapitala v trgovini in industriji. Nekaj vpliva ima meščansko izobraženstvo. Za vse te činitele se merodajni tudi pojavi razvijajočega se gospodarstva ter na njem se temelječe omike; zastopniki kapitala v vladi se morajo ozirati na nje in posebno na to, kar prihaja iz delavske mase, ker je nje tudi v Avstriji vedno več. Činitelji, ki imajo še tradicijo preteklega gospodarske dobe, rijejo tudi kat. duhovnika v sovlado. Kat. duhovnik je danes še nekaj ostaline nekdanje fevdalne državne organizacije; zdaj je organizator kmeta za boje, ki jih imajo iz fevdalne dobe preostali vladni činitelji bojevati proti masi delavstva, ki rine navzgor do vlade in dobrega kruha in tudi proti sovladateljem, ako bi se preveč udajali zahtevam, drugače že razvitemu in vedno dalje se razvijajočemu gospodarstvu in omiki, drugemu socialnemu življenju.

Ukrepe teh vladnih činiteljev izvršujejo, vsaj glede na nas Slovence, Nemci — uradniki. Naj se priznava, da se uradnik uvežba v neko objektivnost, vendar je tudi član svojega naroda in narodnostno gibanje je v Avstriji jako močno zraven gibanja gospodarskih, socialnih strank; tudi to gibanje je boj za boljše pašo. Vladanje v Cislajtanciji ni težavno. Posamezne narodnosti se izigravajo druga proti drugi in to stane le več ministrskih penzij na leto, vladna masina pa dela naprej. Organizacija vojaštva zahteva moderno razvijanje gospodarstva; vojaštvo mora biti, morajo biti moderne šole, mora biti dosti kapitala, da se vzdržuje vojaštvo in masa drž. uradništva. Industrijalci zahtevajo kvalificirane delavce in odjemalce, ki lahko kaj kupijo. Ti morajo biti novodobni delavci, država mora vse podpirati, kar krepi te delavce gospodarsko. Na drugi strani se mora dati tudi sovladaru, kat. duhovniku večasi kaj koristi za njegove težnje, drugače rebelira; on pa drži na vrvi kmeta, katerega je v Avstriji še polovica mase. To duhovništvo vodi višje duhovenstvo, oziroma najučenejši menihi in tudi kaka dobra posvetnjaška glava. Manjši duhovniki in posvetnjaki, ki se pehajo v zvezi z njimi v navadnem agitacijskem delu, imajo nakazano smer. Kakor hitro prekorajajo dane meje

in bi nemara hoteli biti samosvoji, jih vodstvo zopet dene nazaj na verige.

Vladni činitelji upoštevajo narodnosti le v tolike, v kolikor ima kak narod gospodarskih in duševnih sil. Fevdalci, veliki industrijalci, trgovci so kozmopoliti, ko nastopajo kot gospodarska socialna struja ali rasa; posamezni zna biti morda tudi kakorkoli narodno vnet. — Slovenci imamo par tujih posestnikov latfundij; naš glavni fevdalni zastopnik v vladi je pa kak višji duhovnik, (nekdanj je bil nadškof dr. Missia). Industrije pri nas ni dosti, ne velike trgovine, ne velikega bogastva v teh strokah gospodarstva. Naše slovensko meščanstvo ni zastopano v vladi, pač pa nemško in laško, ki živi na naši zemlji. Pri nas se javlja vidno le kmetijska masa, ki pod komando župnikov in kaplanov maršira v volilne boje za fevdalno gospodo, katere predniki so jo nekdanj dobro izkoristili; mi socialisti kuhamo še z vodo; pri nas še ustajamo in gledamo, kako delajo drugod ljudje že za rana z masinelnimi pripomočki in dobro tehnično izobraženi, proizvajajo velikanske vrednosti. Pri nas ni toliko delavnic. Pač pa so polne pri nas cerkve in sodišča. V vladah se glede na nas Slovence vprašuje: Was kann der arme Teufel da unten bieten? — Nekaj časa v minulem letu se je v centralni vladi zabliskavalo, kakor bi uvideli tam gori, da smo Slovenci važni kot neka straža Trsta, Primorja, za državo važnega morja proti Italiji. Ali to se je zopet pozabilo. — En million kulijev, kaj se zaradi njih zamerjati Nemcem, Lahom v in izven države? — Zdej smo nevarnost vojne, nemara vojne proti dvema frontama srečno odstranili s pomočjo Nemcev v rajhu!

Vodstvo katoliške cerkve se zaradi nas ne bode sprlo z Lahi, med katerimi živi glavno njeno duhovenstvo in so shranjena in zavarovana njena bogastva v denarju; Lahi so še tudi katoliki. Nemcev tudi ne gre dražiti, ker dunajski meščani so postali pobožni in je ves alpski nemški svet kakor skala zvest katoličan. In tedaj od teh vladnih činiteljev ter od izvrševalcev njih direktiv ni lahko dobiti instituta, kakor je kaka univerza.

Univerzo hočemo Slovenci imeti v beli Ljubljani — in hudo protestiramo proti zahtevi avstrijskih in drugih Italijanov, da se jim da univerza v Trstu. V Cislajtaniji vladajoči činitelji vidijo iz svoje ptičje perspektive naš slovenski svet drugače, kakor mi. Nobeden bogatašev, fevdalcev ne zapira oči spričo razvoja kapitalističnega gospodarstva, tudi sami so njegovi izvrševalci imajo fabrike, prodajajo svojo repo, svoj les prav po navodilih novodobne industrije in trgovine; delodajalci so velikemu številu delavcev. Tudi ti uvidevajo, da je tehnika stopila na prvo mesto naučnih disciplin, da je odrinila humanitarne študije starih jezikov tako daleč stran, da ne pridejo več na krmilo. Naravoslovne vede zapostavljajo veroizpovedanja, ki se kot sestavine teološke vede obravnavajo in opravičujejo čudeže; naravoslovne vede veselo zmagujejo, ker jih podpirajo čudeži sedanje tehnike, katerim se da pogledati na prste. Naši vladni činitelji dobro vedo, da odpirajo ti tehnični

čudeži tudi pametnejšim, mislečim kmetom oči, delavstvu, ki jih razume, pa šele prav. Jezuitje-naravoslovci nastopajo v boj proti temu razvoju, ali tam, kjer se nič ne opravi z dobro vero, tudi ni nič opraviti z naravoslovjem iz jezuitske šole. Vojaška uprava mora slediti razvoju tehnike. Ta toliko razširja naravoslovne nauke, kakor vse avstrijske ljudske šole ne. Majhni Japonci so nakurili s svojim tehničnim znanjem s podobnicami svetnikov oborožene velike mase Rusov, naših bratov tudi po pobožnosti.

Univerze snovati v takem svetu po starem vzorcu ne gre; stare univerze so se preživele. Čas zahteva enotno srednjo šolo, pouk v njej v realijah in živečih jezikih in na vseučilišču po večjem pouku v tehničnih strokah — v agrarstvu in v vsem, kar uči produktivnost na polju, v delavnici rokodelca in fabrike. Bilanca avstrijskega gospodarstva je proti drugim omikanejšim narodom pasivna. Mi še ne znamo moderno delati, proizvajati, pač pa zapravljati. In tedaj se mora oglašati v vladnih činiteljih zavest, da se ne more nazaj, da se mora naprej. Nekateri člani naše vlade bi sicer radi izročali ljudsko in drugo šolo katoliškemu duhovniku, ki bi znal nemara še vstvarjati po njej cenene delavce iz mase, ali trg je svetoven, gospodarstvo po vsej Evropi in Ameriki enako, ne da se mojestrovati; v tem gospodarstvu so naravoslovne, tehnične discipline naukov merodajne, ti nauki so pospeševalci razvoja kapitalističnega gospodarstva in kar zahteva razvoj gospodarstva, še nobena moč ni mogla onemogočiti. Vodstvo naukov prehaja od humanitarnih univerz na tehnike in agrarne visoke šole, v njih se stvarjajo vodniki modernega dela, na humanitarnih zdaj le še administrativni delavci, bogoslovci, juristi. Zlrvnik je šteti moj tehnične delavce, učiteljstvo pa tudi, ker mora negovati po zahtevah časa naravoslovne vede — realije.

Ako tedaj to vse uvažujemo, je zastoj vse govoričenje in pisarenje o slovenski univerzi v Ljubljani. Naši katoliki se bodo zavzemali za katoliško univerzo v Solnogradu, katere ustanovitev vzlic velikanski moči, katero imajo duhovniki in posvetni fevdalci sedaj v naših vladah, ne gre od rok, ker so gospodarske moči proti snovanju bodi kake nove humanitarne univerze in se jim mora tudi kat. duhovnik ukloniti; ali za univerzo v Ljubljani se ne bodo potegovali tam, kjer je govoriti odločno besedo; — kar pa drugi pišejo, se ne uvažuje, ker ne gre nove univerze vstvarjati za majhen narodič, ki ima univerzo blizu v Zagrebu in ki lahko izrablja univerzo, ako bi se že kje vstvarila po starem, v Trstu. — Denar bi se že dobil za univerzo v Ljubljani; napravi se nov dolg. Tudi bi se s časom pridobile učne moči; ali stari hočejo, da vidi njihov fant kaj več sveta, da živi vsak nekaj let v večjih razmerah — in fantje sami žele to in vsak prijatelj nase mladime mora to želiti.

Dalje prih.

Naročajte in širite naš list!

so nezavedni elementi v človeku močnejši od zavednih, ko splava vsa logika po vodi, ko se izpreminjajo barve in glasovi in obrisi.

Ko pišem te vrstice, ne da bi prav vedel, zakaj in čemu, mi je kri povsem hladna in mirna. Trezno lahko sodim in pametno brzdam svojo domišljijo. Dobro vem, da ni bilo sence, ampak da je le menda fantazija nekaj gledala, česar ni bilo. Toda nihče naj ne vprašuje preveč. Vem, kaj bi se lahko vprašalo. Čital sem knjige, slišal sem besede pametnih, celo modrih ljudij, celo profesorjev, in vem, da se nič ne zgodi brez vzroka... Lahko bi vprašali, kaj je zavedlo domišljijo na tako čudna pota. Ampak čemu? Domišljija je včasih rebelična. Vsako avtoriteto zanikuje. Včasih sem jo izpraševal, a odvalil sem se tega, ker vem, da ne dobim odgovora. Kvečjemu se hudobno nasmeje in radovednež ostane tepec. Ponaša se, kakor bi bila nekaj samostalnega, ne pa del osebnosti, ki bi morala imeti moč nad njo.

V tistem trenutku nisem razmišljal tega.

Senca je padala pred mojimi očmi in kakor bi me silil neznan demon, sem moral upirati vanjo svoj pogled. In senca se je krivila in raztezala in spreminjala v obrisih in v obliki, in naenkrat se mi je zdelo, da gledam hudobno pošast, ki se reži name. A prihodnji hip je odplavala proti

Socialni pregled.

* Konferenca o delovnem posredovanju. Minuli petek se je vršila pod predsedstvom vseučiliškega profesorja Mischlerja konferenca o delovnem posredovanju.

Prvi referent vitez Furer je poročal o posredovanju v veleindustriji in naglašal potrebo javnih posredovalnic za veleindustrijo, ker je organizacija delovnega trga v veleindustriji nepopolna. Do javnih posredovalnic nima me delavstvo, ne podjetništvo mnogo zaupanja. Referent brani javne posredovalnice pred očitkom, da delujejo šablonsko. Slednjič predlaga, da se zvežejo v posameznih mestih različne posredovalnice.

Dr. Sudek se je zavzel za posredovanje po strokah, ki v večji meri vstreza interesom industrije.

Posl. sodr. Beer je izjavil, da je delovno posredovanje izključno le stvar delavskih organizacij, ki je važno sredstvo v delavskem razrednem boju. Delavstvo ne more imeti zaupanja do javnih posredovalnic, ker v njih pogreša potrebno objektivnost. Čim močnejša je delavska organizacija, tembolj bo stremila za tem, da vzame posredovanje v svoje roke in vpliva na delovni trg. V zadevi delovnega posredovanja vlada med delavci in podjetniki nepremostljivo nasprotje, zategadelj se sploh ne bo udeleževal nadaljnjih debat.

Tajnik Herdegen se je v imenu podjetnikov izjavil proti posredovanju delavskih strokovnih organizacij, češ, da je delovno posredovanje zadeva podjetnikov. Izrekel pa se je tudi proti paritetni organizaciji posredovanja, češ, da pri vseh paritetnih napravah prevlajuje in prevlada delavski vpliv.

Politični odsevi.

* Parlamentarne volitve na Norveškem. Pred nekaj dnevi so se začele volitve v «storting» v norveški državni zbor in bodo trajale ves mesec oktober. Voliti je vsega skupaj 123 poslancev; v prejšnji zbornici so jih imeli socialni demokratje deset. Pomembne so te volitve v prvi vrsti zategadelj, ker bodo prvokrat tudi ženske volile. Doslej so imele ženske le občinsko volilno pravico, toda demokratični razvoj, ki je nastopil po ločitvi od Švedske, je razširil volilno pravico žensk tudi na parlamentarne volitve. Ruzpuščena zbornica se je odlikovala po svojem sovražstvu proti delavstvu. Socialno-demokratični poslanci so bili potisnjeni iz vseh komisij in važni socialno-politični zakoni glede bolniškega zavarovanja, fabriškega nadzorstva i. t. d. so ostali nerešeni. Tudi v plenumu je meščanska večina brezobzirno zametavala še tako skromne in pohlevne izpreminjavalne predloge, ki jih je v smislu delavskih interesov stavila naša frakcija. — Naša stranka razvija po vsej deželi živahno volilno agitacijo in nadejo na lepe vspehe. V prestolnici Kristianiji je bilo n. pr. oddanih l. 1894 le 521 socialno-demokratičnih glasov, 8325 liberalnih in 7960 konservativnih; pri zadnjih volitvah je dosegla naša stranka 9842, konservativna 13.791 glasov in liberalci le še 3763. Pri sedanjih volitvah se nadejajo naši sodrugi, da dosežejo med vsemi strankami največje število glasov.

Dopisi.

Z Dolenjskega. (Novi Lurd.) [Konec.] Iz kmetije rekrutira kat. cerkev povečjem svoje duhovnike. Ti poznajo življenje kmeta in njegovo naravo. Saj so ostali povečjem kmetje. Ti duhovniki

ženi ter se zopet dvigala in mešala liki megla, ki hoče objeti in zaviti vase ženo.

V tem trenutku se je ustavil vlak.

Sprevodnik je zaklical ime neke postaje. Nisem slišal, kaj je zaklical, čul sem samo njegov glas. To me je nekako zdramilo. Človeški glas — hipno sem se spomnil, da mi je pred kratkim zadonel drug glas, tudi človeški glas v ušesih. Šele sedaj je došel do možganov in zganil sem se.

— Ali me niste nekaj vprašali, milostiva?

Žena se je zdrgnila. Presunljivo me je pogledala, da sem se skoro prestrašil. Bil je eden tistih pogledov, katerih ni moči opisati, pogled, ki zbada v dušo.

Minilo je nekaj časa, ne vem, ali nekoliko sekund ali nekoliko minut. Tedaj je izpregovorila.

— Menila sem, da me nočete slišati.

— Ne, oprostite! sem jecljal. Slišal sem — se pravi — menda nisem slišal — ampak — no — zmeden sem bil. Zdi se mi, da ste me nagovorili. Pa ne vem.

— Da. Vprašala sem Vas, ali me še poznate. A molčali ste, pa sem mislila, da me nočete poznati.

— Nočem poznati? Oprostite, hočem Vas poznati, toda —

— Toda izpremenili ste se od tistega časa, — to ste hoteli reči, kajne? Dalje prih.

PODLISTEK.

Senca.

Dalje.

Kdo mi pové, kako se je to zgodilo? Ali je res kaj rekla? Bil sem že v tako čudnem razpoloženju, da nisem verjel ne svojim očem, ne svojim ušesom. Moje oči gledajo senco, ki je nemogoča, moja ušesa slišijo glas in tudi ta se mi zdi nemogoč. Kakšen glas je to?

Morda sanjam. Ropotanje železnih koles me je vspavalo in v sanjah gledam strahove, pošasti. Kajti tako še nisem slišal govoriti živega človeka. Njen glas je nenaraven, votel, čuden, kakor bi govoril grob. A njeno vprašanje je tako banalno! Pa vendar je to bilo njeno vprašanje...

— Ali me ne poznate več? ...

Osupnil me je samo njen glas; vprašanje ne, Niti mislil nisem, kaj da me je vprašala. In zadelo se mi je, da je tista senca priplavala sem noter, v voz in se vlegla med njo in mene. Moje misle so bile odsotne, kdové kje?

Nastal je molk.

Ako se sedaj zopet spominjam, mi je to popolnoma jasno. Ona me je nekaj vprašala, jaz ji nisem odgovoril. Najbrže je bila užaljena, pa ni hotela vpraševati dalje.

Toda tako mislim sedaj. A takrat? Kaj vem, kaj sem mislil takrat? Bila je čudna ura. Ura, ko

še vodijo v duševnem in življenju čuvstvanja našega kmeta; — vse je še ostalo pri starem, v to plast se ni prišlo drugo pojmovanje in «božja pota» so še najlepše veselje vsaj naši kmetici. In ta je kakor ženska družih slojev jako važna oseba. — Je tako! — To nedeljo praznuje patron kmetove farne ali njegove podružnice svoj praznik. Lepše pritrkuje mežnar in lepše se orglja in poje; župnik je odet s posebno lepim plaščem. In staro in mlado hodi visoko gori k podružnici. Štruklje so dobili, nekaj juhe, mesa in seveda vina dosti. Malo se spoti kmet pri hoji na brih, malo se napije na takih potih, mladina pa prodaja in kupuje na takih sejmških srca in če kupčija ne gre prav, se fantje stepo; pokaže se, ako je kaj življenske moči v naravnem bitju naše kmetije. Kmet zdravnik šele išče, ako živinče zbolí. Pa tudi za to in za človeške bolezni so posebni svetniki in posebna božja pota. Že od srednjega veka sem velja ta klinika na naši kmetiji. Heinejeva prekrasna pesem: «Romanje v Keveljar» velja tudi za marsikatero slov. bolno srce. Stari ljudje iščejo zdravja na slavni božjih potih, na srcu zdravi mladi pa imajo tam svoje veselje s človekom. Lojtrski voz pripravijo fantje, dekleta ga venčajo s cvetjem, lepi dobri konji se uprežejo in veselje, lepo, ljubo veselje je na voze in na vsej božji poti! Vidi se po poti kako mesto, vidijo se drugi krajci, pogleda se, kako drugod obdelujejo polje, kako stojijo setve. Rečem lahko, da najdem v tem najintenzivnejšem razveseljevanje mlajših in starejših ljudi naše kmetije.

Slov. prebivalstvo sestoji še iz 60% kmeta. Temu kmetu ne nudi slovenska inteligenca nič veselja. Za berilo se ni naš kmet goden, tudi nima časa zanj, ne želje, kaj več vedeti, izvedeti. Raz lece se mu pove, kar mu je treba vedeti in zunaj pod lipo pa pove obč. sluga vesele in žalostne novosti. Nekaj se sicer giblje na naši kmetiji; zadržuga hoče zmagati nad to ubogo tlakarsko maso in tedaj ko zmaga, bo ona namestila orglje in lepi mašni plašč s svojimi prazniki; — ali zdaj smo še tudi v oziru razveseljevanja našega kmeta še okolo sradnjeveskega samostana.

Nekaj je na Slovenskem moderne omike v gotovih ljudeh. Imamo naravoslovce, ki se sicer ne upajo fantom kaj povedati o razvoju človeka po izvestju zdajšnje naravoslovne vede, ali isti ne morejo odklanjati rezultatov dela novejših naravoslovcev-učenjakov. Naravoslovci svetega pi ma so postavljeni hudo na laž. Tehniki so pokazali, da so razvoji tehničnih nauk neomejeni — in ubogi humanisti, vzgojeni v gimnazijah, komaj površno razumevajo dela zdajšnjih tihnikov, fizikov, kemikov. Nekaj teh realcev imamo tudi na Slovenskem; ti težko gledajo romarske vozove na cestah. Ali pri nas še opulentno lahko živita humanista: duhovnik in advokat in profesorjev starih jezikov je več kakor profesorjev realij in tedaj nič ne zehira, ako so zavladali drugod že zrak. Ljudje imajo drugod svoje veselje z novimi iznajdbami, pri nas pa častimo sv. lurdsko mater božjo. Veselimo se le. — Ali bo to lepoto in nemara edinole pri nas videti: tisoče ljudstva na kolenih pred leseno podobo lurdске Marije, nad njimi pa drzni pionirji naravoslovne vede v zrakoplovih! — Kaj na tem, bog redi različne ljudi pri svoji mizi, šentjernejski čani pa bodo le veseli tisočev kronic, ki jih bodo puščali romarji v «Novem Lurdu». «Ljudstvo hoče biti goljufano, sveti oče!» «Tedaj naj se goljufa,» je odgovoril neki sveti oče, papež. Še veliko bo vode poteklo po Krki in Savi, predenj bo v našo kmetisko maso prišlo kaj novodobne vede. — Dčtlej pa: živio, sveta lurdška mati božja v Gorjancih!

Sodrugom na Goriškem

priporočamo, da se po končanom volilnem boju popri- mejo dela za našo organizacijo. Posebno pa pri- poročamo, da se bolje uredi kolportaza «Rde- čega Prapora». Ne sme biti sodruga in volilca, ki bi ne kupil «Rdečega Prapora». Imeli smo 1200 volilcev, imeti bi morali tudi toliko odjemalcev in plačevalcev lista. Zatorej, sodrug, na delo za organizacijo in list! Sedaj nas bodo pričeli naši nasprotniki napadati po listih. In mi se moramo braniti in odgovarjati. To pa bo imelo vseh le, ako bo vsakdo čital naš list: «Rdeči Prapor»!

Umetnost in književnost.

* **Gledališče.** Gledališko sezono je otvoril Michaelisov igrokaz «Revolucijska svatba», ki si je v kratkem času osvojila gledališke odre. Pred nami se razgrinja revolucijska doba s silnim kontrastom svojih značajev: umirajoči svet, bolehen in omleden, na drugi strani ljudje krepkih živcev in močne volje, trdi in neobrušeni kot skala. V tem nemirnem in kritičnem miljeju razbira pisatelj psihološki problem ljubezni. — Marc Arrona je izborno pogodil g. Nučič, ki se je, kakor kaže, otreseel svojega enoličnega in enomernega patosa, zadovoljiva je bila gđ. Kandlerjeva kot Alaine, g. Teličič je dal Ernestu nekoliko drugačno karakteristiko, kot mu jo je pisatelj odmenil. Tudi manjše vloge so bile dobro izvajane, le več eksaktnosti in gladkobe bi si želeli pri mlajših igralcih. — V nedeljo popoldne so igrali Nestroyeva «Utopljenca»,

v katerih je pokazal svoje priznane vrline g. Verovšek s svojo svežo igro. Pohvalno je omeniti gđ. Winterjevo in tudi ostale vloge so bile dobre, razdeljene. Pripominjamo le, da se je kmečka naivnost splšno preveč pretiravala. — Zvečer smo ob polni luči s užitkom poslušali Wagnerjevega «Lohengrina». Gđ. Lvova je ugajala s svojim mehkim glasom in poantirano igro, z g. Patočko je slovensko gledališče pridobilo dobrega basista. Enako je pohvaliti g. Vulakovića, da ne govorimo o lanskih znanih gđ. Nordgartovi in g. Fiali, ki sta bila na višini. Ne moremo pa trditi, da bi bil zbor kos svoji važni nalogi. Orkester pod vodstvom g. Beniška je častno izvršil svojo stvar.

Domače vesti.

— **Nova klerikalna komedija.** Klerikalna stranka se neprenehoma levi; komaj se človek navadi na njeno oblačilce, že si obesi nov predpasnik okrog bokov. Nekdanji konservativci postanejo čez noč krščanski socialci, drugekrat se uvrste katoliški narodnjaki v slovensko ljudsko stranko, sedaj so se naveličali tudi tega in so zavrgli svojo obrabljeno firmo: od danes naprej slišijo le še na ime vseslovenske ljudske stranke. Da izvrše novi krst po vsem ceremonijelu katoliškega obreda, sklicujejo na 17. t. m. komedijo, kjer se bodo pred zbranim občinstvom levili. Človek prihaja do prepričanja, da klerikalci venomer menjavajo tudi svojega notranjega človeka. Nekaj časa se leskečejo z demokratizmom, ki jim ga pa hitro zlodej odnese, potem se našemijo včerajšnji kozmopolitje z nacionalistično masko. V resnici, ta stranka je vsak dan drugačna; tisto, kar je na njej neizpremenljivega in resničnega, je — klerikalizem.

— **Goriške deželnozborske volitve.** Naši kandidati so dobili v splošni kuriji glasove še v sledečih krajih: Komen 6, Areže 2, Agonek 2, Devin 4, Cerniče 1, Kamnje 1.

— **Klerikalni in liberalno-agrarni terorizem.** Zadnjič smo že poročali, da se nas je za mnogo glasov uničilo in osleparilo. Poroča se nam iz Devina, kjer je bila klerikalna komisija, da smo imeli lepo število glasov; na dan pa so prišli samo 4, ker nismo imeli pristaša v komisiji. — Iz Mavhinj se nam poroča sledeče: Občinski čuvaj, ki je imel nalogo izvrševati red pred volilnim lokalom, je trgal našim volilcem glasovnice iz rok in jim vsiljeval liberalne. Tega čuvaja bomo naznanili sodnji. Nič boljše se ni godilo v drugih občinah, kjer nimamo odločnih pristašev. V Povirju smo imeli pri zadnjih volitvah 20 glasov, sedaj ni prišel nobeden na dan. Na eni strani so nas sleparili z glasovi, na drugi strani so premotili naše ljudi s klerikalno nevarnostjo. Ni se torej čuditi, da ni ne duha, ne sluha o naših glasovih tam, kjer nimamo organizacije. Zatorej, na delo za organizacijo!

— **Politični otroci.** Zadnjič smo že poročali, kako so iskali liberalno-agrarne vodje kompromisa z Gregorčičem in s klerikalno stranko, kar pa so ji klerikalci odklonili. Mislili smo, da se ti ljudje vendar enkrat izpametujejo, ali motili smo se. Prišla je ožja volitev in zopet so šli Gregorčiča prositi, da bi napravili skupni kompromis in sicer tako, da bi klerikalci volili samo Fona in liberalno-agrarci Frankota. Gregorčič pa jim je tudi takrat odklonil in odšli so praznih rok. Sedaj pa tekajo okoli naših sodrugov, da bi se izneverili sklepom stranke in šli voliti — proti klerikalizmu. Ali Vam še kdo kaj verjame?!

— **Errata corrige.** V 104 števil. «Rdečega Prapora» se je v članku iz Trsta: Zakaj je Jedrejčič i. t. d. v 47 vrsti vrnila pomota. V odstavku se ima glasiti: je pričel Jedrejčič pretit z demisijo — in ne Jernejčič. Naši čitatelji so najbrž to že sami popravili.

— **Umrl je v Gorici** sodrug Josip Šuligoj, podpredsednik pekovske organizacije, v najboljši dobi svojega življenja. Pokojni Šuligoj je bil eden ustanovnikov pekovske organizacije in jugoslovenske socialno-demokratske stranke v Gorici, ki ji je ostal zvest do smrti. V nedeljo, dne 20. septembra je še agitiral za naše kandidate. Pogreb pokojnega se je vršil ob lepi udeležbi v ponedeljek 4. t. m. Prisotni so bili zastopniki obeh strank v Gorici. Pred odprtim grobom je imel sodr. Petijan primeren govor, ki se je v njem spominjal delovanja pokojnika za organizacijo in našo stranko. Pokojnik je zapustil ženo in dva otročička, ki jim izrekamo svojo sožalje.

Zadnje vesti.

— **Veleizdajniški proces.** Zagreb, 6. oktobra. V današnji seji je bila prečitana v razsodba veleizdajniškem procesu; brata Pribečevića sta obsojena na 12 let, dva in dvajset obtožencev je oproščanih, ostali pa so obsojeni na štiri do sedemletno ječo.

— **Zagreb, 6. oktobra.** Dr. Hinkovč je v imenu zagovornikov proti razsodbi priglasil vzklic in zahteval, da se oproščenci takoj izpuste iz zapore. Drž. pravdnik je proti oprostitnemu delu razsodbe proglasil vzklic.

— **Iz deželnih zborov.** Celovec, 6. oktobra. V deželnem zboru je bil sprejet z vsemi proti socialno-demokratskim in slovenskim glasovom pred-

log, ki protestira proti slovenskemu imenovanju Celovca na železničnih vozovih in ki poziva vlado, da to «nečuvnost» takoj odstrani.

— **Gorica, 7. oktobra.** Volilna zmaga klerikalcev v splošni kuriji je popolna. Dasi se ni znan izid iz nekaterih občin, je vendar gotovo da imajo klerikalci do 2000 glasov več kot liberalci. Slednji niti toliko glasov niso dosegli kot pri glavni volitvi.

— **Poreč, 7. oktobra.** 12. t. m. se smide slovensko-italijanski kompromisni odsek pod predsedstvom deželnega glavarja, da razpravlja o narodnih vprašanjih.

— **Brigenc, 7. oktobra.** V včerajšnji seji je deželni zbor odkazal odseku predlog, ki zahteva lex Axmann enak zakon.

— **Praga, 7. oktobra.** Pogajanja, ki jih vodi minister Schreiner z nemškimi strankami, se nasilnajo bistveno na kompromisni predlog deželnega maršala glede dnevnega reda, ki sta ga svoj čas obe strani odklonili.

— **Praga, 7. oktobra.** Posl. dr. Eppirger je povabil klubske načelnike nemških strank.

— **Praga, 7. oktobra.** Sinoči se je razbil poslednji spravi poizkus. Vodilni politiki so zapustili Prago.

Lex Axmann.

— **Dunaj, 7. oktobra.** Krščanski socialci so sklenili, da stopijo proti Bienerthu v opozicijo, če vlada ne upošteva njihovega stališča v zadevi lex Axmann.

Wahrmundova afera.

— **Dunaj, 7. oktobra.** Definitivna odločitev naučnega ministrstva glede Wahrmundovih predavanj še ni padla. Za petek je sklican profesorski kolegij pravne fakultete.

Ogrska kriza.

— **Budimpešta, 7. oktobra.** Poročila, da v zadnji Košutovi avdijenci ni padla odločitev o predlogih Košuta za rešitev krize, so neutemeljena. Vlada je Košutu sporočila, da so njegovi predlogi nevsprejemljivi.

Iz stranke.

— **V Vinterturu v Švici** je zidarski strijk pri sloveči firmi Bratje Sulzer. Doslej se še ni posrečilo dobiti stavkokazov. Ker pa čujemo, da agenti zopet iščejo stavkokaze, opozarjamo delavstvo na to, da naj ne pripuste, da bi iz naših krajev šli stavkokazi v Vintertur. Delavska solidarnost jim bodi nad vse sveta stvar. Če bi kdo dobil kakršnekoli gotove podatke glede tega, naj to sporoči nam ali pa pod naslovom: Arbeitersekretariat, Wintertur v Švici.

— **o Shod zaupnikov naše stranke,** ki se je vršil v četrtek, dne 30. septembra v Gorici, je bil izvršno obiskan. Navzočih je bilo 29 zaupnikov iz cele Goriške. Shod je otvoril sodrug Petijan, ki normira v kratkih besedah pomen shoda ter naznani dnevni red. I. Stališče naše stranke pri ožjih volitvah. II. Imenovanje kandidatom za kmečke občine. K prvi točki prosi posamezne zaupnike organizacij, da naznani svoje sklepe glede ožjih volitev. Vsi zaupniki izvzema Vrtojbe, ki je sklenila, da dá svojim volilcem na razpolago, da svobodno volijo, a je tudi obenem pripomnila, da se podvrže večini, drug za drugim izjavljajo, da se stranka mora vzdržati volitev. Sodrug Petijan konstatira, da je vsa stranka enega mišljenja, da se ožjih volitev vzdržimo. Na to otvori debato k izjavi zaupnikov. Oglasijo se sodrug dr. Frolja, dr. Tuma, Cotič, Robič in drugi, ki vsi priporočajo zaupnikom, naj se strogo drže sklepov. K drugi točki dnevnega reda naznani sodrug Petijan še enkrat sklepe zadnje seje, da se naša stranka udeleži tudi volitve v kmetijskih občinah z lastnimi kandidati. To se zgodi zagotavlja, da se sešteje svoje pristaše med malimi kmeti, to je med volilci kmečkih občin. Potem pa tudi zaradi tega, da se tudi med kmete zamese agitacija za našo stranko. Nato se predlaga sledeče kandidate: za Tolminsko: dr. Henrik Tuma, odvetnik v Gorici, in Ivan Ambrožič zidar in posestnik v Otaležu. Za goriško okolico: dr. Henrik Tuma, Anton Vrčon, mali posestnik v Skrilje-Dobravljah, in Andrej Perko, mali posestnik v Podgori. Za Kras: dr. Henrik Tuma in Josip Gabrovec, železničar in posestnik v Špempolaju. Te kandidate so zaupniki enoglasno sprejeli. Ko se je rešilo še več notranjih zadev, se je seja zaključila ob 10. uri zvečer.

Darila.

— **Za volilni fond na Goriškem.** Nabral Franc Batistič, Standrež. (Nabiralna pola št. 20.) Batistič Fran 1 K, A. Nanut 1 K, Peter Budal 30 v, J. Pavletič 20 v, Benče 40 v, Volča 40 v, Markai 40 v, J. Tabaj 40 v, Gingevil 40 v, Cijan A. 40 v, Marušič 40 v, Brojnik 20 v, Peter Brisko 40 v, A. Brojnik 50 v, Skupaj 840 K. — Peter Leban, južna železnica. (Nabiralna pola št. 3.) Peter Leban 30 v, A. Budal 10 v, M. Kos 20 v, Bortjaminec 30 v, Brumot 40 v, Abramič 30 v, Bestič 50 v, Blažič 10 v, Marušič 40 v, Peter Budal 20 v, Perot 30 v, Ščurk 30 v, Nanut 20 v, Batič 40 v, Mozetič 50 v, Skupaj 440 K. — Stefan Jug, Solkan. (Nabiralna pola št. 14 in 15.) Počkar 40 v, Boštjančič 40 v, Stefan Jug 1 K, Srebernik 20 v, Poveraj 20 v, Srebernik 20 v, Drašček A. 30 v, Komel 40 v, Jakin 20 v, Bašin A. 20 v, Bašin F. 20 v, Perko A. 30 v, Markič 20 v, Grošar 20 v, Závčitanik 80 v, Srebernik Albin 80 v, Serasti 20 v, Jug J. 10 v, Gomilšek 20 v, Perko 20 v, Gabrijelčič 30 v, Skupaj 728 K. Vse tri pole skupaj 2108 K, zadnjič v «Praporju» objavljeno 2830 K, skupaj K 4468. Dalje prih,

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v
tako gostilne
kavarne in briynice, kjer je na razpolago Vase
glasilo. . . Agitirajte
povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Vabilo na naročbo.

Sodruge in prijatelje vabimo na novo naročbo, dosedanje naročnike pa, katerim je potekla naročnina koncem meseca septembra, da jo zopet obnové.

„Rdeči Prapor“

izhaja trikrat na teden ter velja

Za Avstro-Ogrske dežele:

za celo leto K 14.—
za pol leta „ 7.—
za četrto leta „ 3.50
na mesec „ 1.20

Za Nemčijo:

za pol leta K 7.90
za četrto leta „ 4.—

Za Ameriko:

za pol leta K 9.50
za četrto leta „ 4.80

Obenem prosimo cenjene naročnike, naj pri poročajo naš list svojim sodrugom, prijateljem in znancem, naj ga zahtevajo po gostilnah in kavnarnah, v katere zahajajo in naj nam pošljejo naslove takih znancev, ki bi ga naročili, če jim ga pošljemo na ogled.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

H. Suttner

Ljubljana :: Mestni trg
razpošil a ure, zlatino in
srebrnino na vse kraje svet,
obrnite se zanesljivo na domačo slovensko
trdko. — Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tanka, prava
nikelnasta Anker-Roskopf ura na 6
karnov, pokrovi ostanejo vedno beli,
prav natančno 36 ur idoča K 4.50. —
Srebrne ure od 6 K naprej. — Večletno
jamstvo. Ako blago ne ugaja, se denar
vrne nazaj. — Veržice s slov. trakovi:
:: nikelnasta K 1.20, srebrna K 5.— ::

Hiša z vrtom ob cesti v Trbovljah bo prodana v Fortetovi gostilni na prostovoljni dražbi dne 14. oktobra ob 1/4 10. dopoldne za ziklicno ceno 15.000 K. — Dr. Josip Kolšek, odvetnik, Laško. 3-3

Proda se nova

enonadstropna hiša

udobno zgrajena, s tremi stanovanji in velikim lepim vrtom. Ista se nahaja na jako mirnem kraju v neposredni bližini Ljubljane.

Več pove upravništvo tega lista. 3-1

Pozor!

Pozor!

Toplo se priporoča kavana

„ILIRIJA“

Ljubljana 31-20

Kolodvorske ulice (3 minute od južnega kolodvora)

!!! Odprta vsak dan celo noč. !!!
Posebna soba na razpolago.

Klobuke, cilindre in čepice

v najnovejših faconah in v velikih izberah priporoča

Ivan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo šte. 2.

52-39

Kupujte

šolske potrebščine

le v trgovini s papirjem

Ivan Vrečko -6

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31.

Zaradi preselitve 10% popusta.

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solncu“ za vodo
Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo 45-35

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, oblekce, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezenje umetnih cvetic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: Celuloid-ovratniki, prsa in manšete.

Nizke cene

35 letni velik uspeh!

52-43

Močan želodec,
pravilno prebavo
ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogo
gokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Nicolo Coassini

v Trstu

Via Cecilia št. 14

komisijska izvozna in uvozna trgovina z deželnimi pridelki

posebno z zelenjavo, sadjem in vinom (navadnim namiznim in naj-finejšim vinom v steklenicah) Istrskim in furlanskim žganjem.

Upravna pisarna za realitete na deželi in v mestu

6-1

Projekte za kmetijska in gozdarska podjetja.

Dolnška družba združenih pivovarov Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.

priporoča svojo

Izborno pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

52-34

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl.

Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.

Kavana

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi
sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napevi in godbo. Z ozirom na bližajočo se velikonočno in binkoštno praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto! 52-47

Telefon št. 177

52-42

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Gosp. gostilničarjem in p. n.
slavnemu občinstvu priporočam

zagrebško in
: češko pivo :

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na **Simona Šmetekca**
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22
Kotkovska Pijavica dolo se bregovine